WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArclay 7-4125
УНСоюз: BArclay 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 56. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1962 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 56. VOL. LXVIII.

МОЖЛИВІСТЬ ВІЙСЬКОВОЇ ВЛАДИ В АРҐЕНТИНІ; ПЕРОНІСТИ СТРАЙКУЮТЬ

Артуро Фрондізі президент Арґентини

Буенос Айрес. — В п'ятницю вранці, п'ять днів після виборів, Арґентина стояла перед непевним політичним майбутнім, бо президентові Артурові Фрондізі не вдалося скласти коаліційний кабінет, який мав би складатися з 4-ох військових і стількох цивільних міністрів. Ситуація ускладнилася ще й тим, що в п'ятницю почали т. зв. протестаційний страйк, який одначе не матиме великого значення, бо Ґенеральна Конфедерація Праці, яка нараховує один мільйон членів, складається тільки в половині з прихильників Перона, а друга половина її членів заявила, що не буде страйкувати. Увечері в четвер 22-го березня вже ходили чутки по столиці, що військовики плянують державний переворот, але, покищо, це не сталося. Представники флоти домагаються драстичних засобів, щоб змусити Фрондізі до резиґнації. Інша поголоска була про те, що Перша армійська дивізія дала ультиматум президентові, щоб зрезиґнував впродовж 24-ох годин. Прибуття до Арґентини чоловіка англійської королеви — князя Единбурґу Филипа, який має перебувати там 10 днів, може спричинити на деякий час заспокоєння в країні, хоч страйк вже проголошено. Незалежні робітничі спілки не приєднуються до страйку, бо не хочуть спричинитися до того, щоб військові провідники взяли владу в свої руки, як це було в 1955-му році після скинення диктатора Перона. Деякі військовики тільки тому є проти перебрання влади в свої руки, бо хотіли б, щоб криза роз'язалася згідно з конституцією, без насильства, інші військові кола хотіли б затримати Фрондізі, як манекена, який робив би те, що збройні сили йому наказували б. На всякий випадок роля Фрондізі як політика, значно зменшилася. Проти нього огірчені і військовики і політики за те, що дозволив перонистам виставляти свої кандидатури, чим спричинився до викликання теперішньої кризи. Фрондізі не може зорганізувати кабінету, бо відповідальні політики не хочуть бути членами його уряду. 22-го березня відбулася важлива демонстрація 300 вищих військовиків, які зібралися коло гробу генерал - поручника Едуарда Леонарді в шосту річницю його смерти, де святочно прирекли оборонити Арґентину проти диктатури і всяких скрайніх елементів. Леонарді очолював повстання збройних сил проти Перона, яке почалося 16-го вересня 1955-го року. Були там представники всіх трьох родів збройних сил разом із трьома секретарями. На гробі був державний прапор і напис: „Нехай вас Бог благословить, народ вас подивляє. Нехай живе воля!" Військовики в своїх промовах виступали проти „обмежених опортуністичних і амбітних політиканів", які спотворили цілі і духа „визвольної революції" з 1955-го року.

ЕКЗЕКУТИВА І КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ УНС ВІДБУЛИ НАРАДИ, ПОКЛАЛИ ВІНОК БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон. — Минулого четверга, 22-го березня, тут відбулися спільні наради членів Головного Екзекутивного Комітету і Головної Контрольної Комісії Українського Народного Союзу, яка впродовж цього тижня переводила передбачену статутом передконвенційну перевірку майна, діловодства та організаційного стану і активности цієї великої організації. В нарадах взяли участь головний предсідник УНС Йосип Лисогір, який проводив ними, заступники головного предсідника Степан Куропась, Анна Герман, головний секретар Ярослав Падох та головний касир Роман Слободян і всі члени Контрольної Комісії: Вол. Галан, Вол. Коссар, Петро Кучма, Петро Пуцило і Іван Кокольський, як також редактор „Свободи" А. Драган. Д-р Вол. Галан, голова Контрольної Комісії, на початку нарад ствердив, що Комісія знайшла все в повному порядку, що всі цифри і вписи відповідають дійсному станові та що організація виказує могутній розвиток в усіх ділянках її праці і активности. В дальшому д-р Галан та інші члени Комісії в спільних нарадах з членами Екзекутивного Комітету висловили цілий ряд помічень і спостережень, як і рекомендацій щодо можливостей дальших поліпшень у праці Головної Канцелярії УНСоюзу і В-ва „Свобода" та для дальшого розвитку організації. Перед нарадами, що відбувалися в бібліотечній залі Гостинниці, їх учасники перейшли до недалекого пам'ятника патронові УНСоюзу Тарасові Шевченкові та склали біля нього вінок квітів. Контрольна Комісія продовжувала свою працю в Головній Канцелярії УНСоюзу в Джерзі Ситі також в п'ятницю, 23-го березня. Із вислідку тієї перевірки вона здасть подрібний звіт найближчій конвенції, що має відбутися в Ню Йорку з кінцем травня ц.р. Перед виїздом на спільні наради на Союзівці в четвер, 22-го березня, Головний Екзекутивний Комітет відбув в Головній Канцелярії свої чергові наради, розглядаючи дальші інвестиції майна та проґрес теперішньої конвенційної організаційної кампанії. Гол. касир Р. Слободян інформував про виміну деякої кількости вартісних паперів на інші, що приносять більші прибутки, а гол. секретар Я. Падох дав характеристику імпозантного організаційного розвитку в перших місяцях цього року. В січні і лютому ц.р. організаційна кампанія дала по майже півтисячі нових членів і є також вигляди, що з подібним успіхом буде закінчений березень. Продовження такого організаційного успіху в квітні і травні дозволили б досягнути мети конвенційної організаційної кампанії та збільшити УНСоюз на дві тисячі нових членів. На нарадах віддано відповідну увагу справам недалекої конвенції, видавничим та іншим проблемам.

До ЗДА прибуде шах Ірану з дружиною на 2-тижневі відвідини

Тегеран. — Шах Ірану Різа Палеві дістав від президента Кеннеді запрошення приїхати до ЗДА і негайно прийняв запрошення. Він прилетить з королевою Фарах до Ню Йорку 10 квітня ц. р. і наступного дня прийде до Вашинґтону. Взагалі в ЗДА королівська іранська пара переведе два тижні. Політична ціль цієї візити — з'ясувати й усунути непорозуміння з ірансько - американських взаємин та скріпити престиж шаха й уряд прем'єра Алі Аміні, який переводить непопулярні в Ірані реформи за демократичним ладом. 44-річний іранський монарх будім-то не вдоволений замалою увагою Америки до справ Середнього Сходу та зокрема до загрози для Ірану збоку СССР і замалою допомогою задля переведення іранської господарської п'ятирічки. ЗДА будім-то заходяться біля створення міжнародної консорції для фінансування того пляну, при чому в гру входили б американські державні і приватні капітали, довготермінова позичка від Світового Банку та фінансова допомога від Британії і Західної Німеччини. Американські керівні кола підтримують іранського прем'єра Алі Аміні, економіста, але між шахом і його прем'єром будім - то нема повної гармонії. Президент сподівається, що під час цієї візити в ЗДА всі ці відносини налагодяться.

Крайова продукція в першій чверті ц. р. має дійти до $550 більйонів

Вашинґтон. — Департамент торгівлі передбачає, що крайова продукція в першій чверті цього року має дійти до рекордової суми дол 550 більйонів, але вона буде збільшена тільки на дол. 8 більйонів, бо в останній чверті 1961-го р. крайова продукція виносила дол. 542 більйони в річному відношенні. Але в департаменті торгівлі сподіваються, що оцей повільніший темп росту економіки не буде перешкодою до того, що в 1962-му році крайова продукція дійде до дол. 570 більйонів. Крайова продукція, — це вартість всіх випродукованих товарів і виконаної праці. Департамент торгівлі стверджує, що попит на деякі товари є більший, як передбачувалося, але продаж авт і рух в будівельному мешканевому приватному промислі виказують зменшення.

Ніксон підтримує своє твердження про Кеннеді і Кубу

Лос Анджелес. — Колишній віце-президент Ричард М. Ніксон заявив, що він написав правду в своїй книжці „Шість криз", коли твердив, що Кеннеді виявив державну таємницю під час виборчої кампанії, домагаючися американської допомоги кубинським повстанцям. Ніксон підтримує той уступ своєї книжки, в якому він написав, що представник Центральної Розвідчої Агенції інформував його і тодішнього кандидата на президента Кеннеді про те, що ЗДА вишколювали кубинських повстанців. Коли Кеннеді гостро виступив проти Куби, домагаючися американської підтримки для кубинських втікачів, то Ніксон мусів публічно в телевізійній дебаті заявляти, що ЗДА не можуть, без порозуміння з іншими американськими державами, вмішуватися до кубинської проблеми, бо зразили б собі ті країни, які є проти вмішування у внутрішні справи інших держав. Ніксон твердив, що протикубинська заява Кеннеді насторожила Кастра, і внаслідок того не вдалася висадка в дні 17-го квітня 1961. Ніксон, після спростування Білого Дому, інформувався в Айзенгавера, який потвердив, що Центральна Розвідча Агенція інформувала обидвох кандидатів на президента про важливіші справи закордонної політики. Тодішній директор ЦРАгенції Аллен Доллес підтримав заяву Білого Дому, заявляючи, що Кеннеді був інформований про вишкіл кубинських повстанців аж після виборів.

В МАРОККО ВІТАЛИ ОВАЦІЙНО БЕНА БЕЛЛЮ

Десятки тисяч марокканців й альжирських еміґрантів, що перебувають в Марокко, вітали оваційно звільненого по шістьох роках із французької тюрми провідника альжирських повстанців, віце - прем'єра альжирського націоналістичного уряду Мохаммеда Бена Беллю (перший зліва) після його прибуття до Рабату в Марокко. На фоті разом з Беном Беллею марокканський король Гассан II й альжирський прем'єр Беноссеф Бен Хедда.

Парлямент у Франції буде розв'язаний — нові вибори у травні

Париж. — В минулу середу скінчилися дводенні дебати у французькому парляменті над мировим договором, підписаним в минулу неділю між делеґатами Франції і альжирсько - арабських націоналістів. У дебатах взяло участь 60 промовців. Більшість із них критикували уряд, — праві посли називали згадану умову „зрадою", а ліві обурювались на рішення де Голя переводити в життя мир в Альжирі і перетворення Альжиру в самостійну державу — без допомоги збоку парляменту, а на основі нових уповноважень і декретів. Міністер для справ Альжиру Люї Жокс, який був головним представником Франції в переговорах з партизанами, пояснював підписаний договір та підкреслював, що Франція зберігатиме надалі в Альжирі свою армію, що на 15 років матиме там свої морсько - летунські бази та що Альжир стоятиме в найтісніших господарських і культурних зв'язках з Францією. Тому, що уряд не жадав від парляменту затвердження ані відкинення договору, парлямент розійшовся без ухвал. 8 квітня ц. р. відбудеться всенародній референдум у Франції у справі миру в Альжирі та нових повновластей для де Голя. Після того парлямент буде розв'язаний, а нові вибори відбудуться в травні ц. р.

Президент Південної Кореї зрікся на знак протесту проти військової хунти

Сеул. — Південно - корейський президент Поссун Юн, залишений на тому своєму становищі після того, як в минулому році генерали й полковники перевели державний переворот й захопили владу, зрікся свого становища. Він зробив це на знак протесту проти розпорядку військового уряду, який заборонив тисячам громадян, активних в політичному й громадському житті перед отим переворотом, кандидувати на будь-які виборні становища, без попереднього дозволу від влади. Військовий уряд вийняв з-під того свого розпорядку президента Поссуна Юна, але той противився взагалі тому розпорядкові і не погодився залишатись далі на своєму становищі, без ніякого впливу на хід справ в країні. Тим часом перший довголітній президент Південної Кореї, Синґман Рі, позбавлений влади і прогнаний з краю в перевороті з 1960 року, забажав вернутися з свого вигнання на Гаваях до Південної Кореї. Але військовий уряд під головуванням генерала Чунґ Гі Парка відмовився дати дозвіл Синґманові Рі на поворот, дармащо той останній „покаявся" і признався у своїх помилках, що спричинили його упадок. Синґман Рі має тепер 87 років.

Сьомий Світовий Конґрес СУМ-у відбудеться одночасно в Европі і в ЗДА

Ню Йорк. — Центральна Управа Спілки Української Молоді повідомила всі свої організаційні клітини і Крайові Управи, що VII-ий Світовий Конґрес цієї організації відбудеться в днях від 18 серпня до 4 вересня ц.р. Щоб дати можливість взяти участь у працях Конґресу особисто якнайбільшій кількості делеґатів вирішено відбути Сьомий Конґрес УТ СУМ в двох частинах: — в европейській і в американській. Перша частина Конґресу відбудеться в днях 18-20 серпня ц.р. в Парижі, Франція, і друга частина в днях 1 до 4 вересня в Ню Йорку, ЗДА. У програмі обидвох частин Конґресу крім звідомлень із діяльности центральних органів Спілки Української Молоді, дискусії над ними й уділення абсолюторії, та обрання нових центральних органів передбачена ще окрема святочна частина з привітами, програмовою доповіддю і зустріччю з представниками духовних і світських установ. Перша частина Конґресу, що проходитиме в Парижі, буде обмежена до пророблення всієї програми і винесення пропозицій; остаточні рішення будуть за другою частиною Конґресу, що відбудеться в Ню Йорку. Права делеґатів першої частини Конґресу будуть заступати уманідатовані ними делеґати, що візьмуть також участь у другій частині Конґресу. Для забезпечення одностайности в праці Конґресу і впливу на рішення теж і першої його частини крайові управи СУМ у ЗДА і в Канаді виделеґують до Парижу по одному делеґатові. Делеґати країн Південної Америки й Австралії візьмуть з практичних оглядів участь тільки в другій частині Конґресу — у Ню Йорку. Очолює тепер Центральну управу Спілки Української Молоді як голова, О. Коваль, і, як генеральний секретар, Є. Гановський.

● **Відома українська скрипачка Аліція Бучинська** виступить у вівторок 27-го березня ц. р., о год. 8.30 веч. із своїм першим американським концертом - реситалем в Карнеґі Ресітал Голл при 154 Вест 57-ій вулиці у Ню Йорку. В програмі концерту композиції Г. Тартіні, Й. С. Баха, К. Шимановського, Ц. Сіндінґа, Е. Блоха і Г. Венявського. Аліція Бучинська, учениця видатного польського вчителя гри на скрипці професора Альфреда Вількомірського студіювала музику в Польщі, в Італії та Франції.

ЗДА ВІДКИНУЛИ „НОВИЙ" ПЛЯН СССР ЩОДО БЕРЛІНУ

Женева. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико пред'явив у двогодинній розмові з державним секретарем Діном Раском та в писаному меморіялі ніби-то новий плян розв'язки проблеми Берліну, насправді тільки трохи змодифікований, з залишенням у ньому двох основних совєтських вимог, неприятливих для Заходу: щоб три західні держави забрали геть свої військові гарнізони з Західнього Берліну та щоб західні держави визнали суверенність Східньої Німеччини, яка перебрала б на себе контролю комунікаційних шляхів між Західнім Берліном і Заходом та відповідальність за них. Єдиним додатком до тих давніх совєтських вимог є включення в той проєкт частинно пропозиції през. Кеннеді, щоб міжнародна комісія наглядала над шляхами між Західнім Берліном і Заходом. Члени американської делеґації негайно спростували твердження большевиків, наче б Совєтський Союз прийняв суґестію през. Кеннеді й вирікся давньої своєї опозиції супроти міжнародної контролі над комунікацією з Берліном. Американська пропозиція мала на увазі, що СССР визнає західні права у Західньому Берліні та визнає свобідну комунікацію з Берліном і доступ до нього за нинішніми критеріями, а міжнародна комісія виконувала б надзір і контролю. Тим часом Совєти далі рішуче відмовляються визнати західні права в Західньому Берліні, не кажучи вже про те, що не визнають ніяких західніх прав в Східньому Берліні, — не хочуть визнати принципу вільного зв'язку Західнього Берліну з західнім світом, бо — мовляв — це буде справа договорення Заходу з суверенною Східньою Німеччиною, а пропонована большевиками міжнародна комісія мала б тільки розсуджувати спори, які виникли б у зв'язку з комунікацією. Ясно, що державний секретар Дін Раск змісця ту „нову" пропозицію відкинув, а західні коментатори ствердили, що насправді СССР хоче перепачкувати свої старі вимоги, застосувавши тільки нову стилізацію. Водночас ще інакше потвердилось, що Москва не має заміру поступитись в справі Берліну. Громико викликав до Женеви східньо - німецького міністра закордонних справ д-ра Льотара Больца „для консультації" і Больц хвалився згодом, що Громико дав йому знову „залізне запевнення", що Москва не виречеться свого пляну — мирового договору з двома Німеччинами та перетворення Західнього Берліну у „вільне місто" без західніх військових залог.

Тяк само із сліпого кута не вийшла справа договору про припинення ядрових експериментів. Британський міністер закордонних справ лорд Гюм запропонував, щоб всіма членами міжнародних контрольних станиць на території СССР були виключно невтральні: цікаво, чи Совєти твердитимуть, що також такі невтральні обсерватори, які мали б перевірювати підозрілі вибухи, будуть займатися „шпигунським ділом". Державний секретар Дін Раск мав нову нараду з 8 невтральними учасниками Женевської конференції роззброєння, з'ясовуючи їм знову причини, задля яких ЗДА не можуть відмовитись від рішення перевести нову серію атмосферичних ядрових детонацій, якщо Совєти не підпишуть договору про припинення всіх таких експериментів під міжнародною контролею.

Гарриман закінчує подорож по Далекому Сході

Гонґ Конґ. — Асистент державного секретаря для далеко - східніх справ, кол. амбасадор у Москві і кол. губернатор стейту Ню Йорк, Аверелл Гарриман відвідав вже Японію, Південну Корею і Формозу і всюди конферував з тамошніми провідними державними мужами. У Гонґ Конґу вичерпно інформував його про сусідній комуністичний Китай американський генеральний консул Маршал Ґрін, один з найкращих знавців китайських відносин. На Формозі маршал Чіянґ Кай-шек звертав йому увагу на можливість великих заворушень проти комуно - китайського режиму та на готовість вільно - китайської армії поспішити в тому випадку з допомогою китайському народові. В столиці Сіяму Банґкоку Гарриман конферує з маршалом Саріт Танаратом, прем'єром Сіяму. ЗДА зобов'язались недавно окремою декларацією поспішити з військовою допомогою Сіямові, якщо він став би предметом комуністичної аґресії.

Айхман бореться проти засуду смерти

Єрусалим. — В четвер 22-го ц. м. почалась перед 5-членним Найвищим судом Ізраїлю розправа, на якій оборонець Адольфа Айхмана, засудженого на смерть за одну з головних роль у винищуванні 5-мільйонів жидів за останньої світової війни, мотивує відклик від того засуду. Д-р Роберт Серваціюс, німецький адвокат, доказував, що ізраїльський суд не мав права судити Айхмана, підступно схопленого з Арґентини; що засуд оперто на невірній тезі про керівну і вирішну ролю Айхмана та що суд неправильно відкинув докази, що Айхман мусів виконувати отримувані накази від своїх нацистських зверхників; що Айхмана повинен судити тільки західньо - німецький суд. Д-р Серваціюс домагався, щоб закликати на свідка теперішнього близького співробітника канцлера Конрада Аденауера, д-ра Ганса Ґльобке, державного секретаря в Західній Німеччині, який ствердив би, що Айхман не мав іншого вибору, як тільки слухати своїх зверхників та що не Айхман формував політику супроти жидів. — Якщо Найвищий Суд затвердить присуд звичайного суду, тоді д-р Серваціюс відкличеться до ласки президента Бен Цві, а коли той відкине відклик, та Айхмана повісять на в'язничному подвір'ї.

В АМЕРИЦІ

● **21-го березня** 71-річна мати Президента пані Ровз Кеннеді закінчила лікування в шпиталі в Бостоні, Массачусетс, де вона перебула поважну операцію, і відлетіла до Вест Палм Бічу на Флориді, де живе її хворий чоловік, колишній амбасадор до Лондону, Джозеф П. Кеннеді. З нею був її наймолодший син Едвард М. Кеннеді, який зголосив кандидатуру на сенатора стейту Массачусетс.

● **Проєкт Меркурій** при Крайовій Аеронавтичній і Космічній Адміністрації повідомив, що більше як 30,000 листів і пакунків прийшло на адресу першого американського астронавта Джана Г. Гленна, що перший облетів Землю. В тих листах порушували різні справи. Одна дитина післала 4 центові монети на подорож довкола Землі, а інші просили про дозвіл називати іменем Джана Гленна різні речі, від орхідеї почавши до мостів включно.

● **60 сенаторів** оглядали фільм, випродукований в Голливуді, який показував працю Сенату. В загальному фільм подобався сенаторам, але більшість із них не могла себе пізнати на фільмі, бо такі невірні були їхні світлини.

● **Стейтовий Відділ** „Блу Кросу" в Джерзі, Ситі вніс просьбу до стейтового забезпеченевого комісара в Трентоні збільшити на 29.3 відсотки ставки групового забезпечення. Збільшення ставки мали б обов'язувати від 1-го вересня 1962-го року.

● **Об'єднана Церква Христа**, яка має 6,659 церков, на своїх квартальних зборах в Ню Йорку закликала уряд ЗДА втримувати такі сильні збройні сили, які могли б відстрашити комуністів від атаки на цю країну.

СУСТА репрезентує Україну на симульованій академічною молоддю Генеральній Асамблеї О.Н.

Ню Йорк. — З кінцем цього тижня, від п'ятниці до неділі 23 - 25 березня, тут в готелі Коммадор відбувається симульована сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, на якій кругло 93 коледжі й університети переважно східніх американських стейтів репрезентують поодинокі нації, що є членами ОН. Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) виклопотав, що він на цій симульованій сесії Генеральної Асамблеї ОН репрезентуватиме Україну, дбайливо до цієї репрезентації підготовившись. Йдучи назустріч ініціятиві і побажанням СУСТА, „Свобода" віддала цій симульованій Асамблеї ОН, зглядно матеріялам, що мають з нею відповідний зв'язок, 1-шу і 2-гу сторінку свого англомовного „Українського Тижневика", друкованого разом з цим числом „Свободи". Про матеріяли на ці сторінки або їх поважну частину подбали члени СУСТА, зокрема п. Степан Хемич, голова Фонду Катедри Українознавства.

У СВІТІ

● **В Генуї в Італії** адвокат Ніно Мусіо Сале вніс судову скаргу проти Нікіти Хрущова і „президента" Леоніда Брежнева за шкоду, нанесену здоров'ю населення Італії від переведеної в минулому році в СССР серії ядрових детонацій. Президент суду зажадав більше часу для проаналізування тієї скарги з погляду цивільного, міжнародного й конституційного права. Названий адвокат заявив, що його скарга має тільки символічний і пропаґандивний характер, бо ніякого відшкодування ніхто від Москви не дістане.

● **П'ять африканських країн**, які становлять так звану „групу Казаблянки", а саме: З'єдинена Арабська Республіка (Єгипет), Марокко, Малі, Гана і Гвінея, — заповіли новий з'їзд своїх президентів на 25-го травня ц. р. у Каїро. Всі ці країни вважаються „лівими", — головно Гана, Гвінея і Малі, які здебільша підтримують СССР в Об'єднаних Націях та, разом з Єгиптом, користають з допомоги від СССР.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Спір за бомбардувальники

Конфлікт між Президентом і секретарем оборони, з одного боку, та Конґресом з другого довкола розвитку і продукції нового типу бомбардувальника — найбільш характеристичний для тонкощів державного устрою ЗДА і для відносин між законодатною та екзекутивною галузями влади. За Конституцією, Президент є не тільки головою держави і уряду, але й головним командантом збройних сил, отже зверхником у Пентаґоні і вирішним чинником щодо розвитку і продукції тієї чи іншої зброї. Але Конґрес тією ж Конституцією зобов'язаний „творити і підтримувати армії" та призначувати на цю ціль фонди, що їх видаткування не може тривати довше, як два роки (розділ 8, т. 12). Тим то Комісія для збройних сил у Палаті репрезентантів, що її головою є 74-літній конґресмен Карл Винсон, на основі проведених переслухувань прийшла до висновку, що треба прискорити технічні досліди над бомбардувальником РС-70, що — як твердять фахівці — стане найшвидшим у світі, практично невразливим і незнищенним літаком, званим уже тепер „живою ракетою". РС-70 летітиме із швидкістю 2 000 миль на годину, на висоті до 80 000 стіп, і матиме таку радарну апаратуру, яка ґарантуватиме йому надзвичайну докладність поцілу. Проте, цей тип літака перебуває щойно в стадії технологічних дослідів, на які уряд зажадав $171 000 000, без зобов'язання щодо продукції. Секретар оборони Роберт МекНамара висловив сумніви, чи цей тип літака взагалі потрібний, бо — мовляв — поки він буде готовий до серійної продукції і поки можна буде передати його летунству будуть вже готові великі запаси різнородних далекосяжних керованих ракет і залишаться в ужитку першорядні літаки, включно з бомбардувальниками Б-52 і Б-70. Але згадана Комісія для збройних сил стала на іншому становищі: бомбардувальник Б-52 може розвинути максимальну швидкість 600 миль на годину й летіти до висоти 50 000 стіп, отже є куди нижчий від типу РС-70; щождо ракет, то ніщо не всилі заступити „живої ракети", якою безпосередньо керує пілот. І тому Комісія призначила не $171 мільйон на розвиток цього літака, а $491 мільйон. І коли Президент та секретар оборони дали зрозуміти, що вони тієї призначеної суми не використають, Комісія загрозила, що прийме резолюцію, якою „доручить" екзекутивній владі виконати постанову Конґресу.

Таким чином назрів конституційний спір з можливістю державної кризи. Конфлікт закінчився компромісом: Комісія збройних сил відмовилась від свого заміру „доручати" урядові виконання її рекомендацій, а Президент і секретар оборони обіцяли, що вони візьмуть на увагу рекомендації Конґресу і перевірять технологічні можливості розвитку цього нового, феноменального бомбардувальника. Як заявив Президент на своїй пресовій конференції минулої середи, у цьому компромісі „ніхто не програв, а виграла країна". Спір закінчився прийняттям Палатою репрезентантів 403 голосами без спротиву ухвали про признання $13 більйонів на нові кораблі, літаки й ракети, в тому числі $491 мільйона на досліди над бомбардувальником РС-70. Це був спір насправді конструктивний.

У цьому конфлікті виявилось ще раз, що Конґрес, Президент і його уряд та Пентаґон мають ту саму ціль: змагати до побільшення, посилення та вдосконалення збройних сил. Розбіжності були тільки щодо шляхів до цієї цілі. Виявилось яскраво, що в американській системі ні один заінтересований у цій справі чинник не обмежує себе до пасивної ролі „потакуючого", а всі мають власну думку, всі активні, творчі й тісно співпрацюють. Цей останній спір міг тільки порадувати всіх, що хочуть бачити Америку якнаймогутнішою.

Доказують недоказане

Обговорюючи ставлення різних напрямків російської еміґрації до проблеми самовизначення поневолених червоною Москвою народів, або до т. зв. національного питання в СССР, уже багато разів на цьому місці підкреслювано факт, що вся російська еміґрація — за незначними може винятками — не тільки одностайна у своєму єдинонеділимському підході до цього питання, але й солідарна в концепціях його розв'язки з Комуністичною партією Совєтського Союзу. Російські еміґрантські політики і публіцисти не минають найменшої нагоди, щоб солідаризуватися із совєтською національною політикою.

Концепцію совєтської розв'язки національного питання, встановлену в новій програмі КПСС, прийнятій 22-им з'їздом, позитивно оцінив російський соціолог і публіцист І. Курґанов у своїй книжці „Нації СССР і російське питання". „Зближення націй", передбачене в цій програмі, є на погляд Курґанова, „істотним, історично неминучим і проґресивним процесом... Партія має свою глибоко продуману національну політику, з допомогою якої вона намагається прискорити процес зближення націй й увести його в річище, спрямоване для здійснення її цілей... Цей процес намагається партія прискорити в багатьох випадках шляхом насильства", яке „застосовується не тільки у прискорюванні процесів зближення націй, але і в спрямуванні того процесу". Вислідом усіх цих намагань мала б бути не єдина нація взагалі, але — совєтська нація, створена з людей совєтського типу.

Ще далі в цьому напрямку пішов опонент Курґанова, російський еміґраційний журналіст Ю. Сречинський у своїй статті „Соціялістична нація", надрукованій у нюйоркському „Новому Русскому Слові" з 19 березня ц. р. Ю. Сречинський намагається довести, що всі міркування Курґанова про можливість асиміляції не-російських народів шляхом насильства безпідставні, бо якщо й було коли в цьому напрямку насильство в Совєтському Союзі, то це було „насильство над... русскою народністю". Усі твердження й арґументи про „процес насильної русифікації" в Совєтському Союзі Сречинський називає зумисне „сконструйованою теорійкою", спрямованою на знеславлення російського народу. Оперуючи повириваними цитатами й статистичними даними, Сречинський пробує ще доказати, що вся національна політика комуністичної партії була, особливо ж у 20-их і 30-их роках, спрямована на „коренізацію", значить на „посилене, а здебільша насильне скріплювання національної бази по всіх республіках, за винятком російської РСФСР". Щоб доказати це, Сречинський цитує постанови 10-го і 12-го з'їздів компартії в національному питанні, які, мовляв, головною небезпекою визнали „російський великодержавний шовінізм і прийняли навіть резолюцію проти цього шовінізму". Цитуючи це, Сречинський промовчує, що саме названі ним з'їзди одним із перших завдань визнали теж боротьбу з „націоналістичними пережитками" і „насамперед націоналістичними формами тих пережитків" в національних республіках. В дальшому Сречинський стверджує, що згодом, уже в 40-их і 50-их роках наступила „повна реґабілітація великоруської народности", підвищеної до ранґи „старшого брата", але наслідки „коренізації" 20-их і 30-их років залишилися ще й досі, і це вони створили умови для теперішнього успішного спротиву народів СССР дальшій русифікації. Сречинський договорюється вкінці до того, що всіма цими засобами терору „партія здушувала спроби користуватися не національними, але політичними правами". Так вивертаючи всі зафіксовані історією факти і процеси навиворіт, російський еміґрантський журналіст вибілює екстермінаційну політику червоної Москви супроти поневолених нею народів.

Богдан Галайчук

КВАДРАТУРА КОЛА АРҐЕНТИНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Вислід останніх виборів в Арґентині був би прикрий, навіть якщо б була вона унітарною державою: проурядова партія, т. зв. непримирні радикали, втратила абсолютну більшість — яка, до речі, в останньому часі була вже досить скромною. Теперішньої кількости проурядових послів вистачає хіба на те, щоб запевнити кворум, необхідний для правосильности рішень, тобто щоб перешкодити в заблькуванні діяльности законодатної влади шляхом бойкоту опозицією. Це прикро, але трагічно в республіках американського чи пак президентського типу, де законодатна влада має досить обмежену контролю над виконною; адже в ЗДА не раз траплялось, що президент не мав за собою парляментарної більшости. Щоправда, його положення облегшують специфічні для ЗДА умовини: розмірно невеликі програмові розходження між обома партіями.

Заковика в тому, що Арґентина — федеральна держава, де провінції мають чималу частину державної влади і, що найгірше — поліцію. Зокрема поліція провінції Буенос Айрес, де пероністи виграли вибори, стоїть технічно на високому рівні, численна, добре вишколена та озброєна. З часів „сухого режиму" в ЗДА відомо, що поліція деяких стейтів перешкоджала федеральним органам у переслідуванні контрабандистів алькоголю. Можна уявити собі, що було б, якби розходження між федерацією і стейтом торкалося основних політичних питань.

В Арґентині не треба напружувати уяви, щоб конструювати карколомні гіпотези, бо там можна покликатися на досвід, і то з двох провінцій. Уряд Кордови дивився крізь пальці на терористичну акцію комуністів, інфільтрованих у перонівські лави, а деякі провінційні достойники з Сальти дороблялися на пачкуванні наркотиків з сусідньої Болівії. В обох випадках прийшлося федеральному конґресові „інтервеніювати", тобто припинити автономію тих провінцій, призначаючи туди наказних губернаторів. Таку інтервенцію, передбачену в федеральній конституції, легко було б провести після того, як проурядова партія втратила парляментарну більшість.

Недарма преса добачає в останніх виборах найгострішу кризу, яку Арґентина переживає від часу перонівської революції 1955-го року. Точніше, можна говорити про найгострішу кризу від часу привернення парляментарної демократії, з хвилиною передання влади, у 1958-му році, головою військового революційного уряду генералом Арамбуру, виборному президентові Фрондізі. Арґентинська демократія стала перед прикрою проблемою: 1) або триматися стисло конституції та пошанувати волю більшости, передаючи владу губернаторам, постава яких до демократії насуває деякі сумніви; 2) або не допустити тих губернаторів до влади, посвячуючи недавнє волевиявлення вищому інтересові: збереження демократичного ладу в цілому.

Дилема подекуди подібна до тієї, яка мала місце кілька місяців тому в Бразилії і яку ми своєчасно коментували: чи слід було передавати владу віце - президентові Гуляртові, совєтофільські симпатії якого насували поважні сумніви, чи можна від нього сподіватися пошани до демократичної конституції. Очевидно, аналогія дуже обмежена, бо перонівські маси гостро протикомуністичні, дармащо деякі їх провідники дали себе вманеврувати у прокастрівську орієнтацію.

Фрондізі вибрав другу альтернативу, уневажнюючи декретом вислід виборів у 6-ох провінціях, де перемогли пероністи, і призначаючи туди наказних губернаторів. Можна погодитися з правним обґрунтуванням декрету: охорона республіканської системи. Зате важко брати поважно неофіційну арґументацію: виборці, мовляв, голосували під перонівським та комуністичним терором. Такого роду пресія на виборців практикувалася в Арґентині за консервативної адміністрації, коли виборець не насмілювався кидати виборчого листка до урни, не показавши його перед тим виборчій комісії, щоб не наразитися на втрату праці. Це рішуче неможливе тепер, коли вповні запевнене таємне голосування і унеможливлені виборчі надужиття. Якщо такі надужиття були б можливі, наприклад при укладанні списків управнених до голосування, вони були б недоступні для партій, які не є при владі, тобто ні для пероністів, ні для комуністів. Ці останні можуть впливати терором на вислід голосування хіба у синдикатах, якщо там голосування явне. Ми не хотіли б висловлюватися аподиктично про подію у країні, з якої виїхали три місяці тому, але вважаємо, що вислід виборів слід записати на конто традиційного для арґентинського робітництва „культу особи" Перона — і нездатности інших арґентинських партій.

Якщо відкинути гіпотезу виборчого терору, насувається мимоволі висновок, що, голосуючи за Перона, робітництво дало не найкраще свідоцтво зрілости до демократичного ладу. Але його важко уґрунтувати, маючи на увазі, що анальфабетів в Арґентині всього лише 15%, а по містах їх взагалі немає; що пересічний робітник щоденно читає часопис — і то не лише поліційну хроніку. Якщо вже прийняти політичну незрілість, тоді насувається питання, чи записати її на конто робітництва, чи на конто політичних партій?

Відомо, що Перон своєю легкодушністю з дезорганізував арґентинську економіку, стягнувши багату країну малощо не до стандартного континентального рівня економічно недорозвинених країн. Але годі заперечувати, що Перон провів досить глибоку соціяльну революцію. З одного боку, законодавство праці, до того часу втримуване на рівні передпотопового лібералізму, зробило за Перона великий скок наперед. З другого боку робітник уперше почув себе повновартним громадянином. Навіть пересіваючи крізь густе сито критицизму перонівську реторику, треба признати, що Генеральна Конфедерація Праці була заснована Пероном, що вона була основною опорою його режиму та що й після революцій залишилася як могутня група тиску, яка зрівноважила однобічний тиск підприємців та поміщиків. Це пояснює тверде прив'язання арґентинського робітництва до народного трибуна і поблажливість до темних сторінок його характеру та від'ємних наслідків його політики.

Мав це на увазі вождь революції 1955-го року, ген. Льонарді, свідомий, що переміг Перона на полі бою, але не політично; тому він і простягнув руку, проголошуючи засаду: немає ані переможців, ані переможених. Генеральна Конфедерація Праці діяла далі; щоб не наражати свого існування і не давати претексту реакційним колам, льояльно співпрацювала з революційним урядом, закликаючи робітництво до такої співпраці. Раз-у-раз можна було читати такі примирні заклики, що їх підписували пореволюційні керманичі Конфедерації, Наталіні та Фраміні.

Як воно сталося, що той самий Фраміні символізує тепер бойовий, безкомпромісовий перонізм — як перонівський кандидат на губернатора Буенос Айресу? Дуже просто. Через два з половиною місяці після революції полетів з президентського крісла поміркований ген. Льонарді з його політикою простягненої руки. До влади прийшли реваншисти, які з запалом взялися „випалювати розпеченим залізом" перонізм. Перонівські діячі різного калібру, між ними й синдикалістичні, опинилися за ґратами, і вийшли на волю хто через кілька місяців, а хто через кілька років, — не ставши перед судом. Будинок Генеральної Конфедерації Праці здобуто, вживаючи до того танків — і посаджено там, на місце виарештуваних пероністів — соціялістичних провідників. Під тиском нагінки, робітничі маси щораз більше консолідувалися довкола перонізму, загнаного у підпілля; між робітництвом і де-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ант. Купчинський

В ОРҐАНІЗОВАНОСТІ МОЛОДІ МАЙБУТНЄ НАЦІЇ

У всьому живому світі, а зокрема в людстві, діє Божий, природний ЗАКОН ВІЧНОСТИ, ПРОДОВЖЕННЯ ЖИТТЯ. По цьому закону люди, що старіються, перевтомлюються, підупадають на силах, поступово відходять, вмирають, а натомість приходять свіжі, здорові, сильні, молоді люди, які використовують, поширюють та вдосконалюють знання й досвід попередніх поколінь.

Цей закон забезпечує рух і проґрес в житті всього людства, а зокрема в житті кожної нації. Припинити дію цього закону, щоб молоде не приходило на місце старому, жадна людська сила неспроможна. Це — природній, Божий закон.

Але бувають в історії народів періоди, коли дія того закону затримується. Таке явище буває з вини самого народу - держави або з вини сусіднього до нього народу-держави, що узурпує його волю. Тоді молоде покоління, якому належить майбутнє його народу, виростає й виховується так, що забуває своє головне завдання — здійснювати заповіти батьків, або, хоч і знає ті заповіти, але виконати їх через насильство окупанта не може.

Але і в таких випадках надходить час реакції, і в слушних моментах ще з гострішою силою виявляється той природний закон життя нації.

***

Другий також природній закон, що діє в живому світі, — закон самозбереження. Він кличе кожну нормальну живу істоту зберігати своє життя і боротися проти всякої небезпеки чи то наступом на неї, чи униканням її.

Цей закон діє в збірних людських громадах, організаціях і у вищих людських спільнотах, як нація й держава. Він діє особливо в тих історичних моментах, коли існування спільноти загрожене. Тоді цей закон виявляється у формі прагнення до об'єднання сил і рішучих протидій в ідейній збройній боротьбі.

Лише морально та фізично знищені чи винародовлені чужинцем нації чи окремі їх верстви втрачають почуття розуміння цих двох природніх законів. Вони втрачають свідомість свого національного „я", своєї відрубности від нації поневолювача, що їх асимілює. З часом вони починають вимирати, не маючи відповідної кількости молоді. Число народжень у таких націй менше як число смертей. Вони не люблять дітей і молоді або байдужі до їх вихови й національного освідомлення, байдужі до того, що їхні нащадки починають жити іншими, ніж вони, ідеями, іншою культурою.

Такі нації чи їхні окремі верстви не здібні в часи всенародної небезпеки об'єднуватись, а в своїх політично - державницьких змаганнях погодитись і визнати, що для одного народу, який хоче вдержати чи здобути свою державу, треба підпорядкуватись одному символові єдности й суверенности. Такі нації зупиняються в своєму русі, забувають свої історичні традиції, свої культурні надбання і навіть свою державну ідею, а блудять по чужих дворах.

**

Але бувають в історії і здорових народів такі епохи, коли вони в нерівній боротьбі проти переважаючого фізичною силою ворога занепадають як культурно, так і фізично. Старші борці починають зневірятися, впадають в розпуку, безнадійність, і маси загибають у тенетах внутрішніх роздорів та взаємних обвинувачень за програну боротьбу. Ворог всім тим користається і заволодіває свободою, культурою, а то й життям такого народу.

В таку епоху занепаду, в епоху застою зроджується в нації реакція і починає діяти закон заміни старих сил, що зігнулись під тягарем трудів і боротьби. Молоде покоління дістає, мабуть від самого Бога, творчий імпульс, масово встає до активного національного життя і приспішено співпрацює з представниками старшого покоління, що ще вірять у майбутнє. Молодь перебирає на свої дужі плечі тягар дальшої боротьби за свій народ, за його державний ідеал. Такі рухи бували в критичні моменти історії у різних народів.

Так, 1831-го року серед італійських еміґрантів у Франції заснувалось товариство „Молода Італія", до якого належали такі, пізніше видатні історичні постаті, як Гарібальді та інші.

В кінці XIX століття організація патріотичної молоді „Молода Литва" своєю літературною, театральною та політичною пропаґандою будила національну свідомість свого народу та скеровувала визвольні ідеї і будила його стремління супроти польських і російських зазіхань.

Т-во „Молода Німеччина", засноване 1833-го року еміґрантами в Швайцарії, відіграло значну ролю в німецькому житті своєю участю в німецькій революції.

Подібне своїм значенням було товариство „Молодої Польщі". Чехи мали свій рух „Младо-чехів" ще від 1879-го року, що потім сприяв чеському державному відродженню.

Ірляндський самостійницький рух, що так недавно зреалізував свій державний ідеал, славиться організацією „Молода Ірляндія", що заснувалася ще в половині XIX ст.

Турки на еміґрації в Парижі зорганізували об'єднання „Молодотурків", що пізніше, вирісши, охопило різні турецькі, взаємноворогуючі перед тим, партії. Вони ж змагалися за европеїзацію Туреччини і заснували славнозвісний „Комітет єднання і поступу Туреччини". Цей комітет довів стару і відсталу Туреччину до відродження і культурного обновлення. Відомий Ататюрк („Надтурок") — Кемаль Паша виріс саме з цієї молоді.

Новітня Московщина — СССР, щоб зміцнити своє панування, дуже піклується організаціями — „комсомолом" та дитячими організаціями „піонерів" і „октябрят". Правда, використання большевиками молодечих організацій для своїх політичних цілей не є виявом дії згаданих нами природніх законів в повній їх мірі. Це штучно створені комуністичною владою організації. Але ми їх згадуємо, як приклад і доказ, що наш найбільший ворог позитивно оцінює і практично використовує значення організації молоді.

Чи цей факт не промовляє пророчисто до свідомости й совісти поодиноких наших громадян і окремих угрупувань, що „не люблять" або „бояться" проявів національно - культурної чинности нашої патріотичної молоді? Чейже наша українська молодь не гірша і не холодніша у своєму серці, як молодь інших народів, до гострих потреб нашого національно - державницького змагання і громадського життя. Вона глибоко відчула і виконує оті два природні й Божі закони збереження життя України і продовження заповітних стремлінь батьків.

Тому то у нас постали і розвиваються Пласт, МУН, ОДУМ і СУМ. Одна ідея їх зродила, бо одна є Україна, і їй вони служать собі на честь, а батькам на славу. А прийде час, і вони покажуть себе в спільних виступах, у спільній боротьбі за наші святі ідеали, за нашу провідну ідею, що всім їм однаково світить — поміч своєму народові у звільненні від супостата та в здобутті вільної самостійної соборної великої Української Держави!

А в тій службі нашої молоді треба їй допомагати і її підтримувати. Цей обов'язок лежить на наших Церквах, на наших культурно - освітніх і громадських товариствах, на школах українознавства і на школах, що звуть себе українськими. Всі вони мають дати не лише знання українознавчих предметів українському доростові, а й поглибити його національну свідомість, поширити національний світогляд та піднести її культурність, щоб вона була горда свого „я", свого походження, своєї мови. Бо то наша зміна і наша надія!

Софія Парфанович

ПОЇЗДКА ДО ЕВРОПИ

(2)

1. Понад полярною загравою

За вісім годин з Дітройту без затримки до Лондону! Приблизно тисяча миль на годину. Звичайних літаків уже рідко вживають на цій дорозі. Бо й навіщо? Джет летить на великій висоті, майже на границі атмосфери, понад хмарами, понад всілякими атмосферичними змінами, і, якби не треба приземлюватися, була б це найприємніша подорож. Якби так можна було назавжди залишитися в пречистій, безхмарній, глибокій, холодній синяві, відірватися від землі й усіх її та своїх болів! Я не противилась би. А ви? Тривогою сповиває вас сама думка. Тож вертаймося на землю, хоч як я не люблю приземлювання, отого струсу, коли колеса торкаються асфальту, літак біжить і ви думаєте про вибухи пального, зудари з чимось непередбаченим і інші прикрощі.

Вертаймося в Бостон, де літак приземлився, щоб взяти нових пасажирів, хоч такого не було в пляні. Врешті, хто знає, чого він туди залетів? Бо пречисту синяву зараз за Дітройтом закрили бурі хмари, з яких лив дощ. І літак товкся по хмарах і дірах поміж ними так, що бувало моторошно і ми цілий час сиділи з затисненим поясом і стюардеси казали, що рідко буває такий нерівний лет. І шар хмар був такий товстий, що літак не годен було понад них піднятись. На щастя, вони починалися на висоті понад двісті стіп і, пробившися крізь них, пілот все ж міг приземлитися.

Була вже ніч, Бостон тонув у сльоті й тумані і ви думали, що в таку ніч краще не летіти. Але раз вибралися, то вже треба. Це ж не кудинебудь, а до Европи. До Европи! Здійснити мрію двадцятьох років і знову стати на континенті, де споконвіку жили наші предки і де ми прожили більшу частину життя.

На схід і далі на схід... Вже бо випогодилося, понад літаком заіскрилися зорі, земля кружляє довкруги своєї осі і час несе вас на схід. Бо коли джет високо або, як он, немає хмар, час пливе так тихо й рівно, що здається начебто стоїть він завішений у просторі і тільки земля повертається.

На північному небі, низько понад овидом рожево - біла смуга чітко вирізьблюється на темному небі. Вона довга, така довга, як світи, в яких взяла свій початок. Вона злегка похвильована, виглядає як стрічка елекрокардіограми в значному побільшенні. Вона лежить непорушно може тому, що ми рухаємося-летимо назустріч сонцю, що десь там вже зійшло в якійсь країні, бо блідnуча смуга неба вже віщує схід.

Але ми не знаємо, що є власне — ніч чи ранок. Нам принесли вечерю зараз після відлету з Бостону, і наші годинники показують дев'яту, але в тому місці на землі вже перша по півночі. Наш лет тепер гладкий, над нами зорі, ліворуч ясна смуга заграви. Ви думаєте про сон, але вам радять переставити годинника на шість годин вперед. Десь пропала ніч, одна ніч життя. Уже бо розвиднюється, минула шоста, і пілот заповідає, що через півгодини ми приземлимося в Лондоні. Але де ніч? Ми згубили її там, в безбережних просторах, там, де мабуть немає дня і ночі, а є тільки день або тільки ніч.

2. Лондон

Уже океан затоками врізується в суходіл, на якому видно річки і озера. Поля, як наші, колись порізані на смужки, одні жовтіють — це кінець червня, інші зеленіють чи половіють. Малі оселі, доми рядками, дерева — усе таке знайоме. Суходіл пливе так, ніби хтось пересуває географічну мапу, а ви дивитеся на неї згори.

Он там велике скупчення домів. Усі один в одного бурі, вкриті червоною або землястого кольору дахівкою. За ними — городці. Доми вищають, фабрики й ганґари, склади й робітні... По Темзі пливуть стрічки човнів і мости перестрибують з одного берега на другий. Ще кілька спіраль, колеса літака вдаряють у біжню, і ми вже стоїмо перед невеликим будинком летунської пристані. З літака забирає нас автобус і завозить під цей будинок. В ньому все старе, нецікаве. Немає того розмаху, ясности й модерности, що на американських летовищах. Так то старий край, а на ньому дуже стара Англія!

Входимо в кімнату, відмежовану від решти будинку, де перевіряють наші документи, запитують, як довго ми думаємо бути в Лондоні і яка ціль нашої подорожі. Валізок американців не займають — і ми вже вільні, вже можемо їхати до Лондону. Чим? Лімузиною, що завозить нас не до центру, а на автобусний двірець, звідкіля треба взяти таксі — так тут вимовляють, як зрештою всюди в Европі — і їхати до заздалегідь замовленого готелю поблизу Рассел сквер і недалеко головних артерій міста. Орієнтаційна точка: Брітіш мюзеум — знов таки вимовляють музеум — поблизу.

Мої друзі Степові дожидали мене перед входом до готелю. Обоє виглядали задоволено. Він же, наш полтавець, змінився на „англічанина", як каже, і носить мельоник на голові, чорний одяг, бордову камізельку з золотим ланцюжком через черевце і невідступний, тісно звинений парасоль. Просто „англічанин" — і все. Валя дещо огрядніша, як була колись, але така ж мила й привітна. Під їхньою опікою я й починаю своє життя в Лондоні: цілих чотири дні!

Два дні, що залишилися мені від зустрічей з нашими людьми в Лондоні, я провела оглядаючи місто. Воно розлоге й багато в ньому будинків та парків. Тож взяла я в одному з бюр туру, яка пробігала через Трафальґар Сквер до Катедри св. Павла, а далі до Лондон Сіті. Тавер ов Лондон з мостом такої ж назви. Частина ця найстаріша, і має самоуправу, та власного мейора, що їздить у сяючій від золота й порфіру кареті, запряженій у чвірку чорних коней і оточений вершниками в середньовічних, пишних мундирах. Є він також найвищим суддею в кримінальному суді, Олд Бейли, побудованому ще в тринадцятому сторіччі. Як усі королівські будинки й паради — подих глибокого середньовіччя лежить над ними. Хоч і авт багато і модерного руху та життя, мабуть, глибока старовина ніде не залишилася такою живою як тут. Може завдяки англійському консерватизмові й прив'язанню до традиції.

БЕРЕЗЕНЬ — МІСЯЦЬ ШЕВЧЕНКА! НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА СТОЛИЦІ АМЕРИКИ!

УКРАЇНСЬКА МОВА Є ЗАСОБОМ ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДНОЇ ЦЕРКВИ

Українська православна парафія св. Володимира в Філядельфії на 75 процентів складається зі старої еміграції. На річних загальних зборах тут часто дискутувалась справа: як зберегти і притягнути до Церкви ту українську молодь, що не володіє українською мовою, щоб забезпечити існування української Церкви на майбутнє.

При цьому виринало два аспекти: або, пристосовуючись до існуючого стану, переводити Богослуження для молоді англійською мовою, або, не зміняючи мови і засад Української Церкви, зайнятись навчанням цієї, народженої в ЗДА молоді, української мови, щоб зберегти її для Української Церкви і для української нації.

Хоч справа організації школи українознавства для цих англомовних дітей видавалась досить трудною, одначе переважаюча кількість парафіян на своїх річних зборах 17 грудня 1961 р. ухвалили це навчання здійснювати.

В місяці грудні минулого року на засіданні парафіяльного Церковного Комітету обрано Шкільний Комітет, який надіслав до всіх батьків листа-відозву про особливе значення української мови. В цьому листі, між іншим сказано: „Навчання української мови потрібне не тільки в інтересах Української Церкви, але цього вимагають інтереси Ваших дітей та інтереси Американської Держави, яка стоїть у проводі всього вільного світу у боротьбі із світовим комунізмом і потребує людей із знанням чужих мов, а особливо слов'янських.

Коли тепер слов'янські мови, а серед них і українська, вивчаються американцями в Пенсилвенійському і інших університетах, то було б цілком ненормальним явищем, коли б наші діти українського роду не вивчали рідної мови.

Настав час позбутися нам почуття меншевартости і виховати своїх дітей повноцінними громадянами ЗДА, які знали б, що вони діти українського роду, поважають своїх батьків і дбають за добро Української Церкви.

Батьки прихильно відгукнулись на цей лист. Вони на своїх зборах вибрали Батьківський Комітет і 3-го лютого ц. р. вже розпочато навчання української мови за програмою Шкільної Ради УКК. На першу лекцію з'явилася 21 дитина, на другу 28, і на третю лекцію 33 дітей. Зголошення про вписи дітей до школи тривають. Організовано вже дві початкові кляси і передбачається ще й третя, бо вік учнів дуже різноманітний — від 6 до 17 років.

Коли члени Шкільного Комітету 10-го лютого ц. р. прибули на місячні збори місцевого відділу Української Православної Ліги, щоб з'ясувати справу навчання української мови, то виявилось, що всі молодші члени цієї Ліги є вже учнями новозорганізованої школи українознавства.

Керівники цієї УПЛіги, це діти тих батьків, що віддано служили Українській Церкві і українській визвольній справі і навчили своїх дітей, народжених в ЗДА української мови. Деякі з цих „дітей" вже закінчили американські коледжі і університети, але залишились вірними заповітам своїх батьків і своєї Української Церкви. Вони за прикладом своїх батьків навчають також і своїх дітей, народжених тут на американській землі, української мови, щоб підготовити собі нову зміну.

Значну ролю в організації школи українознавства для англомовної молоді відограв наш парох о. Протопресвитер І. Савчук, який з церковної трибуни багато разів говорив про значення української мови і потребу її навчання для Української Церкви. На лекціях релігії вже навчаються молитов українською мовою, що дає добру нагоду дітям краще опанувати рідну мову та розуміти українські Богослужби в церкві.

Діти поступово будуть навчатися в українській мові й релігії та співу, щоб брати участь в молодечому церковному хорі.

Приклад Філядельфійської УПЛіги, яка започаткувала навчання своїх членів в школі українознавства, має позитивний вплив, спонукуючи й інших дітей української еміграції до навчання української мови.

Шкільний Комітет

Посмертна виставка М. Бутовича

Відкрита в минулу неділю 18-го березня ц. р. посмертна ретроспективна виставка малярських творів померлого недавно артиста Миколи Бутовича проходить — як можна було сподіватися — з великим успіхом. На відкритті було більше осіб, як їх могла помістити заля Літературно - Мистецького Клюбу. Виставка захоплює глядачів однаково різнородністю тематики, як техніки. Є там 105 олійних образів, 21 темпера, 5 акварель і 3 пастелі, разом 134 образи, величиною від міньятюрок поштової листівки до великих полотен 24-30. За тематикою є там образи історичні, побутові, релігійні, мітологічні, символічні, гумористичні, квіти, краєвиди. Походять вони теж із різних років творчости артиста, включно до літа — осени минулого року (краєвиди). Ні один з виставлених тепер образів не є „випозичений" у приватних власників, а всі вони — мистецька спадщина, збережена ріднею. Виставка овіяна чаром прикметного творам Миколи Бутовича цілком оригінального, специфічного кольориту — духового і технічного. Зокрема Микола Бутович не має подібних собі мистців ані наслідувачів в творах з української мітології й старого народного побуту, на межі гротески. Вони й втішаються в глядачів найбільшим успіхом, найбільшим подивом. Дивлячись на автопортрет мистця, глядачі з найбільшим жалем і смутком стверджують на ньому чорну стрічку, яка сповіщає, що не стало велетня в історії українського новітнього малярства, — що нових образів Миколи Бутовича вже не буде.

Виставка відкрита ще в суботи 24-го і 31-го ц.м. та в неділі — 25-го ц.м. та 1-го квітня.

І. К-н

КВАДРАТУРА КОЛА АРҐЕНТИНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

мократією, зреставрованою у висліді революції 1955 року, витворилася прірва.

Фрондізі зрозумів, до чого воно веде, і тому зразу відсахнувся від решти демократичних партій, що солідаризувалися з військовим урядом ґен. Арамбуру та його політикою реваншу а вибраний президентом, — до речі, завдяки перонівській підтримці — розпочав т. зв. політику національної інтеґрації, намагаючись ввести перонізм у русло леґалізму, запрягти його до співпраці в адміністрації та до співвідповідальности за неї. Складні причини, яких не місце тут аналізувати, звели його плян нанівець: перонізм залишився кінець-кінцем у ворожій поставі.

Боячися, що Перон може вернутися до влади леґальним шляхом, військові кола не допустили перонівської партії до виборів — інші партії змагалися за перонівську виборчу клієнтелю, але не вийшли при тому поза дешеву реторику і тому не вміли здобути її довір'я. На основі дотеперішніх вислідів федеральних та провінційних виборів. виглядало, що перонівський монобльок поволі розпливається у деяких провінціях, а в інших вливається у т. зв. неоперонівські партії, які зберігають перонівську платформу, відкидуючи „культ особи", т. зв. „перонізм без Перона". З останніх виборів виходило б, що цей процес припинився: відреставрована у 1955 році демократія стала віч-на-віч з перонізмом, сконсолідованим і непримиримим. Комуністи поквапно хочуть використати ту силу, даючи їй прокастрівську орієнтацію і підкреслюючи схожість між перонівською та прокастрівською революцією. Коли маніфестанти на вулицях арґентинської столиці несли портрети Перона й Кастра, то в цьому можна було добачити тріюмф, нехай лише тактичний, комуністів. Комуністична інфільтрація перонівської партії не вийшла поза верхівку, і саме на перонівське конто треба записати той парадокс, що сьогодні твердинями комунізму є університети, а не робітничі синдикати.

„Виборчий вердикт, — пише „Ню Йорк Таймс" з 20-го березня про арґентинські вибори, — був виявом народного почування; його скасування є диктаторським актом". Залишаємо знавцям конституційного права питання, наскільки правильна така опінія, але погоджуємося з іншим поглядом, висловленим у тій статті: скасування виборів не є ніякою розв'язкою. Шал реваншу, розгнузданий під кінець 1955 року, унеможливив позитивну розв'язку питання увімкнення перонівських мас у відреставровану демократію. Скасування виборів дає перонівцям підставу заперечувати легітимність уряду Фрондізі — і дає поважну моральну, правну чи лише псевдоправну, арґументацію за перехід у підпілля.

З НАШИХ БУДНІВ

ХТО КОГО ПОВЕЗЕ?..

Ми стрінулись під церквою в одну таку соняшну неділю, коли чуєш, що вже пахне весною і так страшно хочеться кудись їхати з Ню Йорку — хоч би до Коледж Пойнту, на футбольні змагання УСК-у. Друг Ярослав наблизився до мене з повагою, яка личить хіба тільки менаджерові великого шпиталю, і промовив урочистим голосом:

— Чи ти знаєш, що надходить той великий день?

— Ну! Котрий? — питаю.

— День, який нам треба відзначити річницю і гідно відсвяткувати. День нашого прибуття на цю вільну землю Вашингтона.

— А й справді, — пригадав я собі. — Скільки ж то років проминуло з того дня?.. Чи не дванадцять буде?

— Буде, але ще немає: за тиждень.

— Панове збираються святкувати річницю? Прошу й мене не забути і покликати до святочного комітету, — почувся за нашими плечима симпатичний, жіночий голос, добре знаний нашій Метрополії з різних громадських зборів, засідань, взагалі — з харитативної діяльности.

— Ах! Наша пані Зудакова! — скрикнув друг Ярослав. — Ну, як же ж вас поминути, як не просити на цей ювілей! Ви ж нас усіх відбирали з корабля! Ви були та перша американська українка, що стрінула мене на березі обітуваної землі!

— Чи пригадуєте, як виглядала ця наша зустріч?..

— Як нині, прошу пані, як нині: ви подали мені помаранчу і сендвича, а я з тої радости вхопив вас в обійми і розцілував!

— То ще не все, пане Славку, — намахала пальчиком „пані Зудакова". — Ви ще тоді освідчилися мені, пригадуєте

— Невже?! — схопився за голову друг Ярослав.

— Еге! Ви сказали тоді: „Прошу пані, з вас така файна українка, в цій вишиваній блюзочці і з синьо-жовтою відзнакою на рукаві, що я обіцяю вам, рівно за рік, завезти вас на Україну!"

Друг Ярослав почухався за правим ухом:

— Гм... так... Ми ще тоді збирались вертатися на Україну, — зідхнув, а я за ним.

Наша пані посміхнулася з співчуттям...

— То як же воно буде, пане Славку? Я ждала не рік, а дванадцять років, поки ви сповните вашу обіцянку й заберете мене на Україну, а ви — нічого... Довше чекати не можу. Як не візьмете мене в цьому році — поїду сама, то значить з туристичною прогулянкою. А схочете, то й вас заберу, добре?.. Поїде більше наших пань, то вже десь вас притулимо...

Здавалося, що настає слушний момент і мені вибрати слово, в справі формальній.

— Прошу пані, кажу, коли друг Ярослав обіцяв везти вас на Україну, то він, очевидно, мав на думці звільнену Україну, не поневолену совєтами. На жаль, вона ще далі поневолена...

— Рація! — скрикнув Славко. — Я так і думав!

— Гаразд, — спокійно відповіла наша пані, — а якби так Україна нині стала вільною, скільки років треба було б чекати на наш, панове, поворот?

Це було те питання, що залишилося без відповіді...

Ікер

Вісті з Каліфорнії

СПЛАЧЕНО ОСТАННІЙ БОРГ

10 літ тому на високій горі м. Лос Анджелес, звідки в гарний день видно за кільканадцять миль води Тихого океану, за $ 19,500 закуплено дім, що його перебудовано і пристосовано для церкви з іменем св. Андрія Первозванного. Для двох десятків родин новоприбулих православних українців те купно було тоді неабияким риском, але сьогодні це вже завершене надбання. З початком березня ц. р. скарбник парафії п. Я. Нагірний виписав останній чек на $ 583 і цим сплачено повністю борг, що разом з відсотками та поточними видатками на перебудову досяг суми понад $ 30,000.

Сьогодні церковна громада, що складається з семи десятків зареєстрованих родин-членів та не меншої кількости родин віруючих - прихожан, думає над тим, як облегшити доїзд віруючих до церкви та вирішити проблему паркування авт.

Іван Овечко

НОВА УПРАВА Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ УНР В НЮ ЙОРКУ

Як уже свого часу в „Свободі" (ч. 37 за б. р.) було повідомлено, Т-во Прихильників Української Народної Республіки в Ню Йорку 24-го лютого відбуло свої Річні Загальні Збори на яких обрано було нову Управу Т-ва.

На свому 1-му засіданні 2?-го лютого нова Управа уконституувалася так: голова Товариства — Кузьма Марущак, д-р Роман Авдиковський — член управи, Яків Балабан — скарбник, Степан Кулик — фінансово-організаційний референт, д-р Євген Приходько — пресово - пропаґандивний і організаційний референт, Артем Зубенко — заступник голови і секретар.

З глибоким сумом повідомляємо, що в четвер, 22-го березня 1962 року в Мілсберг шпиталі, відійшла від нас на Вічність, наша Найдорожча

МАМА, СЕСТРА і БАБУНЯ

бл. п. Роза Фол ЯРЕМА

проживши 69 років,

замешкала при 512 Raritan Rd., Edison Township, South Plainfield, N. J.

Чоловік Покійної, Максим ЯРЕМА, помер в 1949 році.

Тіло Покійної находиться в похорон. заведенні Higgins "Home for Funeral" при 209 W. 8th Street, Plainfield, N. J., де в НЕДІЛЮ, 25-го БЕРЕЗНЯ, в год. 8:00 веч. Веч. о. Богдан Желехівський відправить ПАРАСТАС.

ПОХОРОНИ — відбудуться в ПОНЕДІЛОК, 26-го БЕРЕЗНЯ 1962 р., з того ж пох. заведення в год. 8:30, а в год. 10:00 ранку з православної церкви св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж., на Hillside Cemetery, Scotch Plains Township.

Горем прибиті:

Сини:

АНДРІЙ МАКСИМ ЯРЕМА з Бінгемтону
ВІЛЬЯМ МАКСИМ ЯРЕМА з С. Плейнфілд
ІВАН МАКСИМ ЯРЕМА, з Метачен

Доньки:

В. П. СПЛ — Коко Біч, Флорида
ДЖЕНЕТ ЯРЕМА
ЕЛЕОНОРА ЯРЕМА

Сестра:

КАТЕРИНА СЕМЕНИК — Едісон, Н. Дж.

8 внуків

Спорт

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — Айнтрахт С. К., повторювані футбольні змагання за мистецтво „Великої Десятки" Нім. - Ам. Футбольної Ліґи, відбудуться в суботу, 24-го березня, о год. 3.30 по полудні на грищі „Айнтрахт Овал" в Асторії, Лонґ Айленд.

„Тризуб" Філядельфія — Фол Рівер Ф. К., футбольні змагання чвертьфіналу Сходу ЗДА в грах за Чашу ЗДА відбудуться в неділю, 25-го березня, о год. 2.30 по полудні на грищі при 29 та Кембрія вул. у Філядельфії. „Тризуб", двократний переможець з грах за Чашу ЗДА, посягає втретє по цей найвищий трофей футболу ЗДА.

Світові першенства штучної їзди на леді

В тому самому часі, коли в ЗДА відбувалися гаківкові мистецтва світу без участи Чехо-Словаччини і других країн совєтського бльоку, в столиці Чехії, Празі, проходили світові першенства штучної їзди на совгах.

Перше місце в конкуренції пар здобули репрезентанти Канади, брат і сестра Отто і Марія Єлінек, уродженці Праги, які ще малими дітьми в 1948 році втекли разом з батьками перед комуністами з Чехо-Словаччини. Родина Єлінеків спершу втекла до Швайцарії, а щойно опісля емігрувала до Канади. Марії тепер 19 років, а Оттові 21.

В штучній їзді чоловіків переможцем вийшов 21-річний канадієць Доналд Джексон з Торонта. В конкуренції жінок звання чемпіона припало 20-річній репрезентантці Голляндії Сюкі Дійкстра, яка перегнала в точкуванні сильних конкуренток з Канади і Австрії. Барбара Р. Пирслі, на яку покладала надії Америка, опинилася несподівано аж на п'ятому місці. Мистцями танку на леді стала пара Чехо-Словаччини, брат і сестра Павло і Ева Романові.

В. С.

Швеція здобула чемпіонат світу в гаківці

Минулого тижня закінчилися в Денвері та Кольорадо Спрінґс, Кольорадо, розгривки за першість світу в гаківці (гокеї), які відбувалися там впродовж цілого тижня. Переможцем зі званням чемпіона світу на 1962 рік вийшла дружина Швеції, яка не програла ні одних змагань. Шведи перемогли обидвох суперників на перше місце Канаду 5:3 і ЗДА 2:1, та п'ять інших учасників гор в групі „А" з дуже високими вислідами.

Змагання ці проходили в двох групах „А" і „Б", з участю в них репрезентантів 14 країн. В групі „А" за чемпіонами зі Швеції зайняли дальші місця: Канада, ЗДА, Фінляндія, Норвегія, Західня Німеччина, Швайцарія та Англія. Гаківкарі ЗДА програли крім зустрічі зі Швецією теж другі, рішальні змагання за друге місце, з Канадою з рахунком 1:6.

В групі „Б" перше місце здобула Японія перед Австрією, Францією, Голляндією, Австралією і Данією.

В цих світових першенствах не взяли участи репрезентанти країн з-поза залізної заслони, демонструючи проти американських властей, яких зарядження виключали приїзд на змагання гаківкарів Східньої Німеччини. Ще деякий час перед початком змагань Чехо-Словаччина робила надії на участь в розгривках, але в останній хвилині мабуть була „попрошена" солідаризуватися зі Совєтським Союзом і його сателітами.

В. С.

Роберт М. Болл найменований на комісара соціяльного забезпечення

Вашинґтон. — Президент Кеннеді 20-го березня наменував на комісара соціяльного забезпечення, що є при департаменті здоров'я, виховання і добродійности, Роберта М. Болла, який займе це становище по Вілліямі Л. Мічеллі, який відходить на емеритуру. Болл працює при соціяльному забезпеченні більше як 20 років.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"